шляхом прийняття нових та зміни і доповнення існуючих законодавчих актів, встановити більш жорсткий контроль за виробництвом товарів та надання послуг, ввести більш жорстку систему контролю за сертифікацією та стандартизацією, посилити відповідальність за недобросовісну конкуренцію. А щоб це не лягало черговим тягарем на плечі виробників товарів та послуг – необхідно максимально систематизувати і спростити систему законодавчих актів з цих питань, зробивши її досить прозорою і зрозумілою для кожного.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. //ВВР України. – 1991. - №30.

2. Господарський кодекс України. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. – 240 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 08.12.1984 р. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2007.-108 С.

4. Кримінальний кодекс України: Чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 15 трав. 2006р.: (відповідає офіці. текстові) – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. – 176 с. – (Кодекси України).

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО АКЦІОНЕРНІ ТОВАРИСТВА" ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ З ПРИВОДУ ЗМІНИ ТИПУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Варчук Олена Олександрівна,
студентка 3 курсу юридичного факультету
Закарпатського державного університету

Про прийняття нового нормативно-правового документа, який би повністю регулював діяльність акціонерних товариств говорилося давно. Десь 12 років тому був розроблений проект Закону „Про акціонерні товариства", однак прийнятий він лише наприкінці 2008 року із численними змінами і доповненнями до основного тексту.

Звісно, поки його не було, то велися чималі дискусії щодо його прийняття, однак, із появою у законодавчій базі України повноцінного Закону України „Про акціонерні товариства" вони не припинилися. Дійсно, не можна говорити про ідеальність даного Закону, але певні істотні зміни в кращу сторону стали помітні відразу. Шквал критики лунає і тепер, адже відразу з прийняттям закону неможливим було помітити всі підводні камені і наслідки дії на практиці Закону. Тепер вихід один – внести повноцінні зміни, але про це трохи пізніше...

Набуття чинності зазначеного нормативно-правового акту актуалізувало питання розбудови ефективних корпоративних відносин в Україні, що досить важливо з позиції залучення інвестицій та розвитку вітчизняної економіки. У той же час, сьогодні виникає необхідність проведення заходів щодо втілення в практику зазначеного Закону. Щодо цього, то тут все трохи складніше, ніж на перший погляд здається.

За даними Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку на початок 2010 року в Україні функціонувало близько 30 тис. акціонерних товариств; 20,4 тис. з них закриті; 9,6 тис. – відкриті. Тільки за 2009 рік їх кількість скоротилася на 1360. 150 акціонерних компаній вже на сьогодні привели свою діяльність у відповідність до Закону України «Про акціонерні товариства», близько 100 з них реорганізовано у

публічні. Цей шлях поступово за 2 роки мають пройти усі акціонерні компанії, адже законодавчо передбачено функціонування публічних та приватних компаній.

Закон визначає типи акціонерних товариств відповідно до міжнародної практики. Згідно з документом замість відкритих та закритих акціонерних товариств тепер в Україні буде два типи акціонерних товариств – публічні та приватні.

Публічне акціонерне товариство може здійснювати публічне та приватне розміщення акцій.

Вибір форми є добровільним кроком, однак визначається обмеженнями у кількісному складі до та більше 100 осіб.

Звичайно, публічна форма є більш привабливою з позиції залучення зарубіжного інвестора та відкриває можливості виходу компанії на нові ринки капіталу, в той же час вимагає процедури лістингу та перебування у біржовому реєстрі хоча б однієї біржі. Однак тільки цей момент переходу від закрито-відкритої форми товариства до публічної чи приватної порушує цілу низку питань, реалізація яких на практиці ускладнюється та потребує чітких роз'яснень.

Зміна типу товариства з приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням.[1]

А тепер трохи про особливості взаємодії Закону з іншими нормативно-правовими актами, діючими на сьогоднішній день.

Через два роки з дня набуття чинності Закону втрачають чинність статті 1-49 Закону України «Про господарські товариства» у частині, що стосується акціонерних товариств. Тобто з 29 квітня 2009 р. до 28 квітня 2011 р. в державі будуть існувати чотири типи акціонерних товариств:

– новостворене або перетворене Приватне акціонерне товариство (далі – ПРАТ);
– новостворене або перетворене Публічне акціонерне товариство (далі – ПУАТ);
– не перетворене Відкрите акціонерне товариство (далі – ВАТ);
– не перетворене Закрите акціонерне товариство (далі – ЗАТ).[2]

Створити після 28 квітня 2009 р. нове ЗАТ або ВАТ, на нашу думку, на практиці не вдасться, хоч це прямо і не заборонено Законом. Але Роз'яснення Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку (далі – ДКЦПФР) України затверджене рішенням від 17 лютого 2009 р. № 237 «Щодо порядку застосування окремих положень Розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про акціонерні товариства у зв'язку з набранням ним чинності» (далі – Роз'яснення) говорить, що збори засновників, якщо вони проводяться, починаючи з 29 квітня 2009 р., приймають рішення про заснування саме ПРАТів, ПУАТів.

Крім цього, серед фахівців основну дискусію до затвердження Роз'яснення породжувало питання: Чи зможуть, починаючи з 29 квітня 2009 р., старі ВАТ та ЗАТ керуватися нормами Закону України «Про господарські товариства» та власних статутів?!»

Однозначної відповіді текст Закону не надає.

З одного боку Закон залишає в дії на два роки статті 1-49 Закону України «Про господарські товариства», що якраз і містять основні питання діяльності старих ЗАТів та ВАТів.

З іншого боку, п. 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону прямо стверджує, що:

«До приведення у відповідність до Законів інші закони України,нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить Закону». І як часто буває у нашому законотворенні, якщо покласти на дві шальки терезів п. 2 та п. 4 Закону буде незрозуміло, яка норма перетягне.

Тобто Закон, не скасовуючи, але і не визначаючи статусу, рівня юридичної значущості усього обсягу правових норм, за якими здійснювали діяльність ЗАТи та ВАТи віддає пріоритет нормам нового Закону в частині усього обсягу діяльності акціонерних товариств. Так, згідно зі статтею Закону сфера застосування Закону поширюється „на порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їхній правовий статус, права та обов'язки акціонерів".

До того ж, якщо порівняти вимоги Закону з нормами Закону України «Про господарські товариства» виходить, що фактично жодними нормами старого закону користуватися неможливо, оскільки усі вони або повторюють або суперечать нормам нового Закону.

Цю колізію підтверджують і фахівці управлінь ДКЦПФР і юристи Бізнес-центру ЛІГА.

На вказану вище проблему є чітка відповідь, що міститься в Роз'ясненні, а саме: «Акціонерні товариства до приведення у відповідність до норм Закону статуту та інших внутрішніх положень акціонерного товариства мають керуватися у своїй діяльності з 29 квітня 2009 р. до 28 квітня 2011 р. Законом України «Про господарські товариства» та відповідними підзаконними нормативно-правовими актами. Цими актами законодавства регулюються взаємовідносини товариства з акціонерами, інвесторами, органами державної влади та іншими особами.

Акціонерні товариства, які починаючи з 29 квітня 2009 р. привели свою діяльність у відповідність до Закону мають керуватися у своїй діяльності Законом України «Про акціонерні товариства» та відповідними підзаконними нормативно-правовими актами. Цими актами законодавства регулюються взаємовідносини товариства з акціонерами, інвесторами, органами державної влади та іншими особами.

Іншими словами Роз'яснення поділяє усі акціонерні Товариства на дві групи:

1 група – ВАТи та ЗАТи, що повинні керуватися Законом України «Про господарські товариства» та пов'язаними з ним підзаконними нормативними актами до 28 квітня 2011 р.;

2 група – ПРАТи та ПУАТи, що повинні керуватися Законом України «Про акціонерні товариства» та пов'язаними з ним підзаконними нормативними актами.

Така позиція, на нашу думку, з одного боку, має свій позитив –відсутність будь-яких колізій та чітке застосування норм відповідного права, з іншого боку, має свій негатив – більш прогресивні норми нового Закону (збільшення повноважень наглядової ради, статусу Статуту Товариства, чітке визначення порядку обрання виконавчого органу Товариства) залишаться для ВАТів та ЗАТів недоступними.

У будь якому разі Роз'яснення – це особиста позиція ДКЦПФР та не є нормативно-правовим актом, що має юридичну чинність, а плутанина, народжена нечіткими формулюваннями Прикінцевих та перехідних положень Закону, ще зробить багато проблем для юристів- корпоративників.

Крім цього, в п. 6 Прикінцевих та перехідних положень Закону чітко зазначено ще одну важливу підставу для приведення статутів ВАТів та ЗАТів у відповідність до норм Закону. А саме: „У разі якщо після набуття чинності Закону загальними зборами Товариства, створеного до набрання чинності Закону, прийнято рішення про зміну розміру статутного капіталу товариства, деномінацію акцій та емісію цінних паперів, таке Товариство зобов'язане привести свою діяльність у відповідність до Законів та внести відповідні зміни до статуту та інших внутрішніх документів Товариства. Невнесення таких змін до статуту та інших внутрішніх документів Товариства є підставою для відмови в державній реєстрації випуску цінних паперів цього Товариства."

Єдиною рекомендацією з вказаного вище є те, що після набуття чинності нового Закону необхідно, якмога скоріше привести діяльність ЗАТів та ВАТів у відповідність до Законів, що передбачає:

- ✓ внесення змін до статуту ВАТів та ЗАТів шляхом викладення статуту у новій редакції з дотриманням усіх вимог Закону;
- ✓ зміна найменування старих товариств з ВАТів та ЗАТів на ПУАТи та ПРАТи;
- ✓ приведення внутрішніх документів товариства (Положень про Наглядову раду, Ревізора, Правління, Регламенту Загальних зборів акціонерів, контракту з керівником Товариства, Колективного договору та інші) у відповідність до вимог Закону, а також нової реакції статуту Товариства.[3]

До того ж у зазначеному випадку – приведення статутних документів у відповідність до Законів, Товариства звільняються від сплати реєстраційного збору під час реєстрації статуту в новій редакції.

Однак, на перший погляд, часу ще достатньо до 29 квітня 2011 року (саме це є кінцевим терміном у приведення у відповідність до закону діяльності акціонерних товариств), і в найближчий час можна не задумуватися над цим питанням.

Втім, є декілька нюансів.

По-перше, у Роз'ясненні рекомендується прийняти такі зміни на щорічних зборах у 2010 році.

По-друге, відповідно до Закону, у статуті та внутрішніх документах може бути досить багато уточнюючих положень, які дозволяють покращити взаємодію товариства, його органів управління та акціонерів. Якісні розробка та опис відповідних правил і процедур можуть зайняти чимало часу і зусиль висококваліфікованих юристів, узгодження всіх зацікавлених осіб.

По-третє, положення Закону про бездокументарну форму існування акцій набирає чинності 29 жовтня 2010 року, тобто через два роки після опублікування Закону. З цього моменту облік акцій повинен вестися не у реєстраторів, а на рахунках у цінних паперах у зберігачів – торговців цінними паперами, що мають ліцензію на здійснення депозитарної діяльності зберігача цінних паперів.[4]

Фактично залишається півтора роки. Якщо ж врахувати, що переведення акцій у бездокументарну форму, тобто дематеріалізація - мабуть, найбільш тривалий і трудомісткий процес для майбутнього акціонерного товариства, то про запас часу краще й не думати.

Що можна порадити діючим акціонерним товариствам? Для початку, не зволікати із змінами, які потрібно внести для відповідності новому законодавству України, конкретно прописати у змінах до статутів, інших внутрішніх документах ті положення, які рекомендуються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, щоб надалі не виникало непорозумінь з неврегульованості всіх положень.

Підводячи підсумки, можна сказати, що Закон України „Про акціонерні товариства" зробив значний крок у розбудові корпоративних відносин в Україні, залучивши досвід не лише вітчизняних, але і зарубіжних науковців і практиків. Однак з практичної точки зору можуть виникнути деякі проблеми у реалізації на практиці норм Закону у зв'язку з істотними змінами, які зроблені в документі.

Література:

1. Закон України „Про акціонерні товариства" Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, N 50-51, ст.384 //http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514-17

2. Роз'яснення Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку (далі – ДКЦПФР) України затверджене рішенням від 17 лютого 2009 р. № 237 «Щодо порядку застосування окремих положень Розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про акціонерні товариства у зв'язку з набранням ним чинності»// http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KL090201.html

3. Гордієнко Тімур . Директор з правових питань Консалтингової фірми ТОВ «Епл менеджмент», аспірант Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київ Коментар Закону України «Про акціонерні товариства»// http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3215

4. Електронний ресурс http://www.epravda.com.ua/markets/49c3896cc48de/. Сергій Янпольський. Економічна правда. Час кризи найбільше підходить для реорганізації і реструктуризації бізнесу. Приведення діяльності АТ у відповідність до Закону потрібно сприймати як елемент цих процесів.

ПРАВОВІДНОСИНИ В НОТАРІАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Василина Наталія Володимирівна,
асистент кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка

Актуальність запропонованої теми полягає в необхідності визначення структурних особливостей нотаріально-процесуальних правовідносин і тим самим окреслити коло суспільних відносин, що обумовлюють необхідність застосування до них методу нотаріально-процесуального регулювання.

Правовими відносинами визнаються ти суспільні відносини, що регулюються правом.

Сучасна юридична наука виділяє такі види правовідносин:

за галузевою ознакою - конституційні, цивільні, адміністративні, трудові та ін.;

за рівнем правового регулювання - матеріальні (цивільні, карні), процесуальні (цивільно-процесуальні, карно-процесуальні);

за характером юридичного обов'язку - активні (зобов'язаний суб'єкт має вчинити певні дії), пасивні (зобов'язаний суб'єкт має утриматися від вчинення певних дій);

за кількісним складом учасників - прості (виникають між двома суб'єктами), складні (виникають між трьома й більше суб'єктами);

за тривалістю дії - короткочасні, довгострокові (тривалі);

за ступенем визначеності сторін - відносні (поіменно визначені всі правомочні та зобов'язані суб'єкти правовідносин), абсолютні (конкретно визначений лише правомочний суб'єкт)

за характером розподілу прав і обов'язків – односторонні та двосторонні.

Правовідносини виникають при настанні передбачених нормою права юридичних фактів (договір, адміністративний акт тощо)[1,44].

Відмітна ознака нотаріально-процесуальних правовідносин закладена у специфіці підстав їх виникнення.

Існує думка, що справляючи плату за вчинення нотаріальних дій нотаріус бере на себе відповідальність за відповідність таких дій закону та підзаконним